

JESAJA

Verlossing

De verlossing uit Egypte en Babylon als voorafschaduw van Gods verlossing door Christus.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jesaja/verlossing

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	De arm van de HEERE als reddende macht	2 min	4
2	Verlossing als terugkoop door Christus	3 min	5
3	Heel het Oude Testament wijst op Christus	2 min	6
4	De uittocht als beeld van Christus' verlossing	3 min	7
5	Israëls verlossing uit Egypte	2 min	9
6	Jesaja over verlossing uit Babylon	4 min	10
7	De terugkeer van de ballingen	2 min	12
8	Jahweh als Verlosser van Israël	4 min	14
9	Uittocht en Babylon met elkaar verweven	2 min	16
10	De Verlosser en het nieuwe verbond	2 min	18
11	Het raadsel van Israëls ongeloof	4 min	19
12	Gods beloften aan Israël zijn vervuld	4 min	21
13	Het behouden overblijfsel van Israël	3 min	23
14	Gods ware volk en de olijfboom	3 min	25

15	Het overblijfsel in Paulus' eigen tijd	3 min	27
16	De gedeeltelijke verharding van Israël	4 min	29
17	Hoe heel Israël behouden wordt	3 min	32
18	Gelovigen worden bij Israël ingelijfd	2 min	33
19	Jesaja 52 en verlossing zonder geld	2 min	34
20	Het jaar van heil en de dag van wraak	3 min	36
21	Jeruzalem als prijs voor de verlossing	3 min	38
	Om verder te lezen		40

1

De arm van de HEERE als reddende macht

In de aantekeningen die ik je tijdens onze vorige lezing heb gegeven, staat onderaan een gedeelte dat nog niet ter sprake is gekomen. Toen we het over de arm van de HEERE hadden, zei ik dat de arm van de HEERE aanvankelijk een algemene verwijzing naar Gods kracht is. Maar het gaat om Zijn kracht die daadwerkelijk wordt uitgestrekt en iets doet — met andere woorden, om Zijn ingrijpen. De arm van de HEERE wordt aanvankelijk gezien in zijn functie als een oordeel over goddeloze volken. God strekt Zijn hand uit. Zijn arm komt op hen neer, en ze worden getroffen door verdrukking of een nederlaag, door verovering en mogelijk zelfs door vernietiging of uitroeiing.

Maar in andere passages in Jesaja is hiervan nog een ander aspect te zien. Wanneer God de goddelozen oordeelt, doet Hij dat niet alleen omdat Hij op zichzelf genomen reden heeft om vertoord op hen te zijn. Ongetwijfeld koestert Hij een grief tegen alle mensen, en Hij trekt er niet specifiek en uit eigen beweging op uit om alle volken te oordelen, alleen maar omdat ze er zijn. Maar Hij oordeelt deze volken om Zijn volk te redden. De opgetekende oordelen zijn oordelen over de volken die Zijn volk bedreigen en verdrukken. Zo is Zijn arm het middel tot bevrijding of behoud. Zijn machtige arm, die de vijanden van Gods volk oordeelt, is Zijn machtige arm die Zijn volk redt. Zo zijn het aspect van oordeel en het aspect van behoud met elkaar vermengd.

Ik zei dat er enkele passages zijn waarin de arm van de HEERE bijna een rechtstreekse verwijzing naar Jezus lijkt te zijn, zo niet een rechtstreekse verwijzing naar Jezus Zelf — als het ware de personificatie ervan. Nu we dat gezegd hebben, beseffen we dat we het erover hebben dat God oorlog of een militaire overwinning gebruikt als Zijn middel om Zijn volk te verlossen.

2

Verlossing als terugkoop door Christus

Het motief van verlossing komt vaak en op verschillende manieren voor in Jesaja. Verlossen betekent letterlijk terugkopen: iets wat je bent kwijtgeraakt weer verwerven, en dat tegen een bepaalde prijs. Stel bijvoorbeeld dat je in financiële moeilijkheden zit en naar een pandjeshuis gaat om je trouwring te verpanden. Je krijgt er contant geld voor en betaalt je rekeningen. Maar je wilt die ring terug. Wanneer je daartoe in staat bent, ga je dus terug om hem in te lossen. Je koopt hem terug. Je betaalt de prijs die de winkel ervoor vraagt. Misschien betaal je er zelfs — en waarschijnlijk doe je dat ook — meer voor dan je ervoor hebt gekregen. Maar je krijgt hem alleen terug door daar zelf voor te betalen. Het was iets wat ooit van jou was. Je bent het kwijtgeraakt en krijgt het tegen een bepaalde prijs terug. Dat is wat het woord verlossen betekent. Het is een normaal, alledaags economisch woord.

Het wordt in de Schrift ook gebruikt voor het verlossen van Gods volk door God: Hij verlost hen uit Egypte en Hij verlost hen uit Babylon. Dit zijn beelden van verlossing die Jesaja gebruikt, maar ze dienen als een type en een schaduw van Gods verlossing van de wereld. Die wereld was ooit van Hem, maar viel door Adam en Eva in zonde, waardoor God iets lijkt te zijn kwijtgeraakt. Hij lijkt de mensheid te zijn kwijtgeraakt, maar Hij zendt Jezus om haar te verlossen.

Natuurlijk zien we dat het woord verlossing in het Nieuwe Testament in die betekenis wordt gebruikt: in de betekenis dat Jezus kwam en stierf om ons door Zijn bloed te verlossen. Datgene wat God was kwijtgeraakt, heeft Jezus tegen een hoge prijs opnieuw verworven. Daarom zegt Petrus in 1 Petrus 1:18:

in de wetenschap dat u niet met vergankelijke dingen, zilver of goud, vrijgekocht bent van uw zinloze levenswandel, die u door de vaders overgeleverd is,

1 PETRUS 1:18

Wij zijn dus verlost.

Die gedachte dat Christus ons verlost, ontbreekt bepaald niet in Jesaja. Maar zij komt, zoals zoveel van deze messiaanse thema's, als het ware mee in het kielzog van verwijzingen naar zaken die in de tijd van Jesaja directer aan de orde waren: God die Israël verlost uit onmiddellijke problemen, slavernij, belegering en dergelijke. De gedachte van verlossing komt vaak ter sprake. Maar uiteindelijk dienen zelfs de tijdelijke verlossingen, of de historische oudtestamentische voorbeelden van verlossing, eenvoudigweg als een type en een schaduw van wat we in Christus vinden.

3

Heel het Oude Testament wijst op Christus

Christus is de vervulling van alle oudtestamentische dingen. Hij is niet alleen de vervulling van de Wet en de Profeten, maar ook van typen en schaduwen. Ik denk dat er nauwelijks een bladzijde in het Oude Testament is waarop de apostelen, als ze daarover onderwijs gaven, niets zouden kunnen vinden wat betrekking heeft op Jezus Christus. Of ze nu Leviticus lazen over het offersysteem en dat als een type van Christus zagen, een profetische passage over de Messias lazen, of wat dat betreft de geschiedenis van de uittocht of vele andere dingen in het Oude Testament: ze wijzen allemaal op de een of andere manier naar Jezus.

In Psalm 40, die in het Nieuwe Testament aan Jezus wordt toegeschreven, is David aan het woord. Maar wanneer het Nieuwe Testament hem citeert, is het Jezus die spreekt. In Psalm 40:6-8, een passage die in Hebreeën 10 wordt aangehaald, wordt Jezus als volgt geciteerd:

U hebt geen vreugde gevonden in slachtoffer en graanoffer, U hebt Mijn oren doorboord; brandoffer en zondoffer hebt U niet geëist. Toen zei Ik: Zie, Ik kom, in de boekrol is over Mij geschreven. Ik vind er vreugde in, Mijn God, om Uw welbehagen te doen; Uw wet draag Ik diep in Mijn binnenste.

PSALMEN 40:6-8

De spreker leidt uit de bewoording van zijn Engelse vertaling — ‘in the volume of the book’ — af dat de Schriften als geheel, de oudtestamentische Schriften, over Jezus gaan.

Toen Jezus uit de dood was opgestaan en onherkenbaar aan de twee mannen op de weg naar Emmaüs verscheen, voordat zij Hem herkenden, staat er:

En Hij begon bij Mozes en al de profeten en legde hun uit wat in al de Schriften over Hem geschreven was.

LUKAS 24:27

Ik neem aan dat de formulering dat Hij hun uitlegde wat er in al de Schriften over Hem geschreven was, een hyperbool is, want ik zie niet in hoe er tijdens een wandeling van enkele kilometers genoeg tijd zou zijn geweest om alles uiteen te zetten. Maar deze dingen gaan in de breedste zin ongetwijfeld over de Messias. De suggestie is dat het niet uitmaakt waar je in het Oude Testament kijkt: daar staat iets wat over Hem gaat. Zo wijzen ook al deze verlossingen vooruit naar de uiteindelijke verlossing die Christus heeft verworven, zoals we zullen zien.

4

De uittocht als beeld van Christus' verlossing

Een van de motieven in Jesaja die over verlossing spreken, doet dat in de context van het terugdenken aan de uittocht: beelden van God Die Israël uit Egypte bevrijdt, door de Rode Zee heen, en hen redt uit de slavernij die ze zo lang in Egypte hadden ondergaan. Die beelden behoren tot de beeldspraak die Jesaja gebruikt. Natuurlijk voorspelt hij de uittocht niet. Hij schrijft veel later dan de uittocht, maar hij denkt eraan terug en geeft aan dat die relevant is voor het toekomstige behoud, in die zin dat hij een typologische betekenis heeft. We zullen hierover meer zien in onze volgende lezing, maar we zullen dit bekijken als een van de manieren waarop het idee van verlossing in Jesaja ter sprake komt.

Laat me, voordat we naar de passages in Jesaja gaan, je aandacht vestigen op Lukas 9. In Lukas 9, vers 30 en 31, lezen we over de berg der verheerlijking. Jezus en drie van Zijn discipelen zijn daar aan het bidden, en in vers 30 staat:

En zie, twee mannen spraken met Hem; het waren Mozes en Elia. Zij verschenen in heerlijkheid en spraken over Zijn heengaan, dat Hij zou volbrengen in Jeruzalem.

LUKAS 9:30-31

In het Grieks van Lukas, de oorspronkelijke taal waarin Lukas schreef, is het daar met ‘heengaan’ vertaalde woord ‘exodos’, een woord dat zelfs in de tijd van Lukas zou doen denken aan de uittocht in het Oude Testament. Het Griekse woord ‘Exodus’ was 285 jaar vóór Christus al overgenomen door de Septuaginta. De Joodse geleerden in Alexandrië die de Griekse vertaling van het Oude Testament, de Septuaginta, vervaardigden, hadden het woord ‘Exodus’ gebruikt als titel van het tweede boek van Mozes, net zoals wij dat hebben. De naam ‘Exodus’ in onze Bijbel komt uit de Septuaginta. Het is een Grieks woord. Het betekent ‘uitgaan’.

Toen Lukas deze term gebruikte, spraken ze dus met Jezus over de exodus die Hij zou volbrengen. Het is heel duidelijk dat Mozes, die Gods werktuig was geweest bij de uittocht in het Oude Testament, daar aanwezig was. Ze spraken met Jezus over een andere exodus. Die zou niet door Mozes worden volbracht, maar door Jezus Zelf in Jeruzalem. Waar zou dat op kunnen doelen? Het doelt duidelijk op Zijn dood en opstanding. De uittocht in het Oude Testament was God Die Zijn volk uit Egypte verlost. Dat is taal die het Oude Testament heel vaak gebruikt, en Jesaja ook. Maar het is een beeld van God Die mensen verlost door de exodus die Jezus in Jeruzalem volbracht.

5

Israëls verlossing uit Egypte

Laten we, om iets van deze beeldspraak buiten Jesaja te kunnen zien, naar Exodus zelf kijken, hoofdstuk 15. Het doel van het bekijken van deze verzen is om te laten zien dat de uittocht in de Bijbel wordt aangeduid als God Die Zijn volk verlost, of hen voor Zichzelf terugkoopt. Ze waren Zijn volk geweest voordat ze naar Egypte gingen. Toen ze naar Egypte gingen, waren ze de familie van Abraham, Izak en Jakob. Maar vervolgens werden ze door de Egyptenaren gevangengenomen en tot slaven gemaakt, en God kocht hen uit de slavernij terug voor Zichzelf.

In Exodus 15, vers 13, staat het lied dat Mozes en het volk Israël zingen nadat ze bevrijd waren. Er staat:

U leidde in Uw goedertierenheid dit volk, dat U verlost hebt. U leidde hen zachtjes door Uw kracht naar Uw heilige woning.

EXODUS 15:13

Het verwijst ernaar dat ze veilig door de Rode Zee waren geleid, daar het einde van hun achtervolgers hadden gezien en zich voor het eerst in eeuwen weer vrij bevonden. Ze zeggen dat ze verlost zijn, zoals een slaaf door zijn familieleden uit de slavernij kon worden vrijgekocht. God had Israël dus tijdens de uittocht verlost. De taal van verlossing wordt in de Schrift, buiten Jesaja, toegepast op de gebeurtenis van de uittocht.

Ook staat er in Psalm 106 — en dit zijn maar twee van de vele voorbeelden die in het Oude Testament te vinden zijn — in vers 9 tot en met 11:

Hij bestrafte de Schelfzee, zodat ze droogviel; Hij deed hen door de diepe wateren gaan als door een woestijn. Hij verloste hen uit de hand van de hater, Hij bevrijdde hen uit de hand van de vijand. Water bedolf hun tegenstanders, niet één van hen bleef over.

PSALMEN 106:9-11

Daarmee worden de farao en de Egyptenaren bedoeld. Dit is een herinnering aan de uittocht. Er staat dat Hij hen verloste uit de hand van hun vijanden, van degenen die hen haatten. Dit idee van verlossing zou bij de Joden in het Oude Testament dus meestal de uittocht in gedachten roepen. Als je met de gemiddelde Jood, althans vóór de Babylonische ballingschap, sprak over hoe God een Verlosser is, dan zouden ze daarbij niets anders in gedachten hebben dan de uittocht.

6

Jesaja over verlossing uit Babylon

Later verlost God hen natuurlijk uit Babylon. Daarom wordt de terugkeer van de ballingen uit Babylon een ander beeld van verlossing. In Jesaja 43, vers 2 en 3, staat een passage die naar mijn overtuiging in de eerste toepassing ervan zou worden gezien als

een beschrijving van God Die Israël uit Babylon verlost. Maar ook deze passage bevat woorden en zinsneden die bedoeld zijn om een grotere, vollere verlossing over te brengen, die uiteindelijk door de Messias zou komen. In Jesaja 43, vers 2 en 3, staat:

Wanneer u zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, door rivieren, zij zullen u niet overspoelen. Wanneer u door het vuur zult gaan, zult u niet verbranden, geen vlam zal u aansteken. Want Ik ben de HEERE, uw God, de Heilige van Israël, uw Heiland. Ik heb Egypte als losgeld voor u gegeven, Cusj en Seba in uw plaats.

JESAJA 43:2-3

Bedenk dat Israël door het water van de Rode Zee trok om uit Egypte te ontsnappen, en dat het volk door de Jordaan trok. God legde ook de Jordaan voor hen droog, zodat ze vanuit de woestijn het Beloofde Land konden binnengaan. Dit verwijst dus terug naar die gebeurtenissen.

Ik vraag me af, al zou ik dit niet met zekerheid durven zeggen, of dit misschien voorafschaduwde wat er met Sadrach, Mesach en Abednego gebeurde toen zij in Babylon waren en in de vurige oven werden geworpen. Ze ontdekten dat het vuur hen niet verbrandde.

Sinds u kostbaar bent in Mijn ogen, bent u verheerlijkt en heb Ik u liefgehad. Daarom heb Ik mensen gegeven in uw plaats en volken in plaats van uw ziel.

JESAJA 43:4

God heeft hen verlost, en bij de uittocht gaf Hij Egypte als losprijs. Ik heb gezegd dat verlossing inhoudt dat iets tegen een prijs wordt verworven. Welke prijs betaalde God om Israël uit Egypte te krijgen? Egypte was de prijs die Hij betaalde. Hij vernietigde Egypte. Je zou kunnen zeggen: 'Waarom zou dat God iets kosten?' God houdt van alle mensen. God wil dat alle mensen Zijn volk zijn. Door het zaad van Abraham zouden alle volken van de aarde gezegend worden. Dit was echter één volk waarvan Hij Zich

moest ontdoen. Hij had liever gehad dat Egypte een godvruchtig volk was geweest, maar dat waren ze niet. Daarom liet Hij hen vallen en schakelde Hij hen uit. Dat was de prijs die werd betaald voor de verlossing van Israël uit hun slavernij daar.

In hetzelfde hoofdstuk staat in vers 16 en 17:

Zo zegt de HEERE, Die een weg maakte in de zee en een pad in machtige wateren, Die strijdagens en paarden deed uitrukken, leger en macht, zij liggen tezamen neer, zij zullen niet meer opstaan, uitgedoofd zijn zij, uitgeblust als een vlaspit.

JESAJA 43:16-17

Deze strijdagens doen natuurlijk denken aan de strijdagens van de Egyptenaren die Israël volgden over het drooggelegde pad door de Rode Zee. Maar ze bereikten de overkant niet, omdat het water zich boven hen sloot, hen verdronk en hen uitdoofde als een vlaspit. Hij herinnert hen dus aan de uittocht, maar waarom? Waarom brengt Hij dit ter sprake? Hij brengt deze dingen ter sprake om hen eraan te herinneren dat Hij de Verlosser is. Hij is Degene Die Israël uit Egypte heeft verlost, en Hij is van plan hen op een vergelijkbare manier uit Babylon te verlossen.

7

De terugkeer van de ballingen

Natuurlijk is de verlossing van Israël uit Egypte een beeld van het behoud in het Nieuwe Testament. Zo is ook de verlossing uit Babylon een beeld van het behoud in het Nieuwe Testament. In feite komen die twee in hun betekenis sterk met elkaar overeen.

Ook elders in de Schrift, niet alleen in Jesaja, wordt over de terugkeer van de ballingen uit Babylon gesproken als Gods verlossing van Zijn volk, deze keer uit Babylon. Zoals Hij hen uit Egypte verlost, zo verlost Hij hen ook uit de Babylonische ballingschap. Daarover gaat het in Psalm 107. Een psalmdichter, die waarschijnlijk na de ballingschap schreef, zegt in vers 2:

Laten zo spreken wie de HEERE verlost heeft, die Hij verlost heeft uit de hand van de tegenstanders, en die Hij uit de landen bijeengebracht heeft, van het oosten en van het westen, van het noorden en van de zee.

PSALMEN 107:2-3

Dit verwijst niet naar de uittocht, want heel het volk van God kwam uit één plaats, Egypte, dat vanuit Israël gezien in het zuiden lag. Maar Hij verlost niemand uit het oosten, het westen of het noorden. Dit is niet de verlossing van Gods volk uit Egypte. Het is iets anders.

Jeremia sprak er vaak over dat God de Joden uit de Babylonische ballingschap zou verlossen. Jesaja deed dat ook. Zij spraken daarover als God Die Israël terugbracht uit alle landen waarheen de Heere hen had verdreven. Waarom uit alle landen? Omdat Babylon in die tijd niet slechts één land was. Babylon was een rijk. Het had zo ongeveer ieder klein land in de omgeving ingelijfd. Het Babylonische Rijk bestond uit vele landen onder één overkoepelend gezag. Als ze dus gevangenen meenamen, brachten ze hen niet alleen terug naar Mesopotamië, naar de stad Babylon. Ze verspreidden hen over alle landen in die streek.

Daarom wordt de terugkeer van de ballingen beschreven als God Die hen uit alle landen terugbrengt. Hier wordt gezegd dat de verlost van de Heere bijeengebracht zijn uit de landen, uit het oosten en het westen, uit het noorden en van de zee. De gebruikte Engelse vertaling geeft dat laatste weer als 'uit het zuiden'. Ze zijn verlost uit de hand van de vijand. Dit idee van verlossing is dus opnieuw een politieke redding, een grootschalige redding van het volk van God uit nationale onderwerping.

8

Jahweh als Verlosser van Israël

Maar beide gebeurtenissen in de geschiedenis van Israël zijn een voorafschaduw van de verlossing van Gods volk door Christus. Dit wordt ook heel duidelijk naar voren gebracht in het Nieuwe Testament. In Jesaja 48:17 zegt Jesaja:

Zo zegt de HEERE, uw Verlosser, de Heilige van Israël: Ik ben de HEERE, uw God, Die u leert wat nuttig is, Die u leidt op de weg die u gaan moet.

JESAJA 48:17

Sommigen weten misschien niet dat wanneer je in het Engels het woord 'LORD' geheel in hoofdletters ziet staan, daar in het Hebreeuws de naam Yahweh achter die specifieke Engelse weergave staat. Het woord 'Lord' in de Bijbel is niet altijd een vertaling van het woord Yahweh. Soms is het een vertaling van het woord Adonai. Maar wanneer het Adonai vertaalt, wordt het in het Engels niet geheel in hoofdletters geschreven. Wanneer je 'LORD' geheel in hoofdletters ziet, laten de vertalers je daarmee weten dat ze niet Adonai vertalen, maar Yahweh. Dit is belangrijk, omdat Yahweh een heel belangrijke Naam van God is. Wanneer die Naam in het Oude Testament wordt vertaald, zal het woord 'LORD' meestal geheel in hoofdletters staan. Maar hier in hoofdstuk 48, vers 17, zegt Hij:

Zo zegt Jahweh, je Verlosser, de Heilige van Israël: Ik ben Jahweh, je God, die je leert wat goed voor je is en je leidt op de weg die je moet gaan.

In deze context spreekt Hij over Israël in Babylon, en Hij noemt Zichzelf hun Verlosser, net zoals Hij hun Verlosser was toen ze bij de uittocht uit Egypte kwamen. Opnieuw verlost Hij hen uit hun huidige situatie. Maar in deze passages kun je het idee dat Hij hen uit Babylon terugbrengt nauwelijks scheiden van het idee dat Jezus komt en ook ons redt. Want in de gedachten van de Heilige Geest, en daarom in de gedachten van de profeet, zijn deze twee met elkaar verbonden als een slot en een sleutel, als één

mechanisme. Gods verlossing uit Babylon vormt dus één geheel met Zijn verlossende werk in het algemeen, en natuurlijk bij uitstek met Zijn verlossing door Christus. En zo verweeft de Heilige Geest deze twee ideeën in veel passages met elkaar.

In Jesaja 49, vers 24 tot en met 26, staat:

Zou een machtig man zijn buit ontnomen kunnen worden, of de gevangenen van een rechtvaardige kunnen ontkomen? Maar zo zegt de HEERE: Ja, de gevangenen van een machtig man zullen hem ontnomen worden, en de buit van een geweldpleger zal ontkomen. Wie u ter verantwoording roepen, zal Ik ter verantwoording roepen, uw kinderen zal Ik verlossen. Ik zal hen die u onderdrukken, hun eigen vlees te eten geven, en van hun eigen bloed zullen zij dronken worden als van jonge wijn. En alle vlees zal gewaarworden dat Ik, de HEERE, uw Heiland ben, uw Verlosser, de Machtige van Jakob.

JESAJA 49:24-26

In dit geval is de machtige Babylon. De gevangenen zijn Juda, de Joden, die bevrijd zullen worden door toedoen van Kores. Hij zal hun toestaan te ontsnappen en naar hun eigen land terug te keren. Dat is de context.

Opnieuw het idee van verlossing:

Ik ben je Verlosser.

In welke zin?

Want ik wil niet, broeders, dat u geen weet hebt van dit geheimenis (opdat u niet wijs zou zijn in eigen oog), dat er voor een deel verharding over Israël is gekomen, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan. En zo zal heel Israël zalig worden, zoals geschreven staat: De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob. En dit is het verbond van Mij met hen, wanneer Ik hun zonden zal wegnemen.

ROMEINEN 11:25-27

Het idee van verlossing wordt dus op sommige plaatsen verbonden met de uittocht, op andere plaatsen met de bevrijding uit Babylon, en in sommige passages worden die twee gecombineerd.

9

Uittocht en Babylon met elkaar verweven

In Jesaja 27:12 en 13 staat bijvoorbeeld het volgende:

Op die dag zal het gebeuren dat de HEERE de aren zal uitkloppen vanaf de rivier tot aan de Beek van Egypte; en ú, Israëlieten, zult worden opgeraapt, één voor één.

JESAJA 27:12

De rivier hier zou de Eufraat zijn. En ‘van de Eufraat tot de beek van Egypte’ is eigenlijk een verkorte aanduiding van de grenzen van Israël. De Heere zal dorsen, wat betekent dat Hij het graan van het kaf zal scheiden.

Op die dag zal het gebeuren dat op een grote bazuin geblazen zal worden. Dan zullen zij komen die verloren waren in het land van Assyrië, die verdreven waren naar het land Egypte. En zij zullen zich voor de HEERE neerbuigen op de heilige berg in Jeruzalem.

JESAJA 27:13

In dit geval lijkt dit te verwijzen naar het terugroepen van de Joden uit Babylon. Maar ik geloof ook dat hier iets van het motief van de uittocht doorklinkt. In Jesaja 48 worden de twee volgens mij samen genoemd of met elkaar vermengd. In Jesaja 48, vers 20 en 21, staat:

Ga weg uit Babel, vlucht weg van de Chaldeeën, verkondig met luide vreugdezang, laat dit horen, draag het uit tot aan het einde der aarde, zeg: De HEERE heeft Zijn knecht Jakob verlost. En: Zij leden geen dorst, toen Hij hen leidde door de woeste plaatsen. Water uit een rots deed Hij voor hen stromen. Toen Hij de rots kloofde, stroomde het water eruit.

JESAJA 48:20-21

Dat is tamelijk duidelijk.

Deze laatste toespelingen gaan duidelijk over dingen die na de uittocht met de kinderen van Israël gebeurden. Ze waren in de woestijn en God liet hen niet in de woestijn sterven. Hij voedde hen met manna en Hij liet water uit de rots komen. Dit verwijst duidelijk terug naar het boek Exodus en naar de uittocht en wat daarop volgde. En toch staat het in de context van:

Vlucht uit Babylon.

Het is duidelijk dat de twee gebeurtenissen met elkaar vermengd worden. Over de ene wordt gesproken in beelden die aan de andere doen denken.

10

De Verlosser en het nieuwe verbond

En nu komen we bij die passages in Jesaja die daadwerkelijk spreken over Gods verlossing van Zijn volk. Maar nu gaat het niet over Babylon. Of, als het daar wel over gaat, dan gaat het slechts in zeer geringe mate over verlossing uit Babylon, maar hoofdzakelijk over de verlossing in Christus. Als Babylon hier überhaupt in beeld is, dan alleen als type.

In Jesaja 59, vers 20 en 21, staat:

En naar Sion zal een Verlosser komen voor wie zich in Jakob van overtreding bekeren, spreekt de HEERE. Wat Mij betreft, dit is Mijn verbond met hen, zegt de HEERE: Mijn Geest, Die op U is, en Mijn woorden die Ik U in de mond gelegd heb, zullen uit Uw mond niet wijken, ook niet uit de mond van Uw nakomelingen, evenmin uit de mond van de nakomelingen van Uw nakomelingen, zegt de HEERE, van nu aan tot in eeuwigheid.

JESAJA 59:20-21

Daar heb je het thema van de verlossing. Wanneer God vervolgens zegt:

Wat Mij betreft, dit is Mijn verbond met hen, zegt de HEERE: Mijn Geest, Die op U is, en Mijn woorden die Ik U in de mond gelegd heb, zullen uit Uw mond niet wijken, ook niet uit de mond van Uw nakomelingen, evenmin uit de mond van de nakomelingen van Uw nakomelingen, zegt de HEERE, van nu aan tot in eeuwigheid.

JESAJA 59:21

klinkt het bijna alsof Hij zegt dat je ze niet zult uitspreken, maar dat is niet het beeld. Het is zoals wat God tegen Jozua zei in hoofdstuk 1. Hij zegt:

Dit wetboek mag niet wijken uit uw mond.

JOZUA 1:8

waarmee Hij bedoelt dat die altijd in je mond zal zijn. Die zal je mond nooit verlaten. Die zal daar altijd blijven. Het is een beeld dat ons vreemd lijkt, maar het idee hier is dat er in vers 21 sprake is van een nieuw verbond van de Geest.

De Geest wordt pas met Pinksteren gegeven, en het verbond dat hier in beeld is, is natuurlijk het nieuwe verbond. Daarom heeft Paulus volkomen het recht om vers 20 te citeren als een tekst die over het heden gaat.

11

Het raadsel van Israëls ongeloof

Veel mensen denken niet dat hij het over het heden heeft. In Romeinen 11 zegt Paulus iets over de manier waarop God Zijn belofte aan Israël vervult. De meeste leraren die ik hoor, lijken te denken dat Paulus iets anders zegt dan wat hij volgens mij zegt. Romeinen 11 is het afsluitende deel van een bespreking die twee hoofdstukken eerder begint. Romeinen 9 tot en met 11 vormen dus één ononderbroken bespreking van één onderwerp. Dat onderwerp wordt aan het begin van hoofdstuk 9 geïntroduceerd en betreft Israël.

Paulus begint in de eerste vijf verzen van Romeinen 9 door te zeggen:

Ik spreek de waarheid in Christus, ik lieg niet en mijn geweten getuigt mee door de Heilige Geest, dat het een grote bron van droefheid voor mij is, en een voortdurende smart voor mijn hart. Want ik zou zelf wel wensen vervloekt te zijn, weg van Christus, ten gunste van mijn broeders, mijn verwanten wat het vlees betreft. Zij zijn immers Israëlieten; voor hen geldt de aanneming tot kinderen en de heerlijkheid en de verbonden en de wetgeving en de ere dienst en de beloften. Tot hen behoren de vaders, en uit hen is, wat het vlees betreft, de Christus voortgekomen, Die God is, boven alles, te prijzen tot in eeuwigheid. Amen!

ROMEINEN 9:1-5

Het is duidelijk dat hij in de eerste vijf verzen benadrukt dat zijn volk Israël, zijn eigen vlees en bloed, zijn volksgenoten, niet behouden zijn.

Maar Paulus beseft dat dit bij zijn lezers een vraag oproept die bij ons misschien veel minder snel zou opkomen. Wij leven aan het einde van tweeduizend jaar kerkgeschiedenis, waarin we gewend zijn geraakt aan het idee dat de meeste Joden geen christenen zijn. Het jodendom is een afzonderlijke en concurrerende godsdienst. Daarom denken wij misschien niet onmiddellijk zoals zijn lezers in die tijd zouden hebben gedacht: ‘Wacht eens even. Waarom zijn de Joden niet behouden? Is het niet vreemd dat zij niet behouden zijn?’

Voor ons is dat niet zo vreemd, omdat we er na tweeduizend jaar aan gewend zijn. De meeste Joden zijn eenvoudigweg geen volgelingen van Christus. Maar in de eerste eeuw leek het er sterk op dat ze dat wel zouden moeten zijn, als Christus inderdaad de vervulling is van de beloften die God aan Israël deed, namelijk dat Hij zou komen en hen zou behouden. Waarom zijn ze niet behouden? Het lijkt erop dat ze dat wel zouden moeten zijn. Had God niet gezegd dat Israël behouden zou worden?

Jesaja was zelfs degene die dit het duidelijkst zei:

Israël echter wordt door de HEERE verlost: een eeuwige verlossing. U zult niet beschaamd en niet te schande worden, voor eeuwig niet, nooit!

JESAJA 45:17

Volgens mij staat dat in Jesaja 45. Ik geloof niet dat ik het hier in mijn aantekeningen heb staan. We zullen het later tegenkomen wanneer we Jesaja doornemen. Maar:

Israël zal door de HEERE verlost worden.

JESAJA 45:17

is daadwerkelijk de bewoording. Het komt uit Jesaja, ergens in hoofdstuk veertig-zoveel. Ik dacht dat het hoofdstuk 42 was, maar dat blijkt niet zo te zijn.

Het punt is dat er in het Oude Testament veel verwijzingen staan. Het hele thema van de messiaanse bevrijder houdt beslist in dat Israël door de Messias behouden zal worden. Het raadsel dat Paulus in Romeinen 9 opwerpt, is dat dit niet gebeurd is. De Joden zijn niet behouden. 'Ik zou mijn eigen behoud wel willen opgeven als dat hen zou redden,' zei Paulus. Dat is natuurlijk volkomen hypothetisch. Dat kun je niet doen. Maar hij werpt het raadsel op en beantwoordt het vervolgens.

12

Gods beloften aan Israël zijn vervuld

Christenen verschillen van mening over de vraag hoe hij het beantwoordt. Sommige christenen denken dat de vraag luidt: 'Waarom zijn de Joden niet behouden? Hoe komt het dat Israël niet behouden is? De Messias is gekomen, maar Israël is niet behouden. Wat is daarvoor de verklaring?'

De visie van de bedelingenleer is deze: het is waar dat Israël nog niet behouden is. Dat is uitgesteld. Ooit, aan het einde van de wereld, vlak voordat Jezus terugkomt, zullen zij behouden worden. Binnen de bedelingenleer is de gedachte hierover dat Israël

inderdaad niet behouden is. Gods beloften zijn nog niet uitgekomen, maar wees geduldig. Ooit in de toekomst zal God Zijn belofte aan Israël vervullen om hen te behouden. Uiteindelijk zal het volk Israël zich tot Christus keren en behouden worden. Dat is hoe de bedelingenleer het betoog van Paulus opvat.

Het probleem is dat Paulus niet op die manier redeneert. Hij redeneert in feite totaal anders. Hij zegt dat de beloften aan Israël vervuld zijn. Hij zegt niet dat ze tot later zijn uitgesteld. Hij zegt: 'Je ziet het niet op de juiste manier. Het is in feite niet zo dat het Woord van God niet is uitgekomen. Het is wel uitgekomen.'

Dit is zijn uitspraak in Romeinen 9:6:

Ik zeg dit niet alsof het Woord van God vervallen is, want niet allen die uit Israël voortgekomen zijn, zijn Israël.

ROMEINEN 9:6

Met het Woord van God bedoelt hij de beloften die God deed om Israël te behouden. Zijn die niet uitgekomen? Jawel, ze zijn niet onvervuld gebleven. Het is niet zo dat Hij deze belofte niet heeft vervuld. Paulus zegt dat Hij de belofte in feite wel heeft vervuld.

Maar vervolgens legt Paulus uit:

Niet iedereen die van Israël afstamt, hoort echt bij Israël.

De vraag is dus: heeft God in het Oude Testament niet beloofd dat de Messias Israël zou behouden? Waarom is Israël niet behouden? Paulus zegt dat Israël wel behouden is, maar niet allen zijn Israël die uit Israël zijn.

Als je naar de niet-behouden Joden kijkt en zegt dat God er niet in geslaagd is Israël te behouden, maak je een fout. Je denkt dat zij Israël zijn. Niet allen die uit Israël, het volk, zijn, vormen het Israël over wie God die beloften deed. Er is een overblijfsel, zoals Paulus verderop in dit hele gedeelte betoogt. Het was het overblijfsel dat behouden zou worden.

Later in hetzelfde hoofdstuk, in vers 27, waar hij Jesaja 10 citeert, zegt hij het zonder enige dubbelzinnigheid. In Romeinen 9:27 zegt hij:

En Jesaja roept over Israël uit: Al zou het getal van de Israëlieten zijn als het zand van de zee, slechts het overblijfsel zal behouden worden.

ROMEINEN 9:27

Dus als het Oude Testament leert dat Israël behouden zal worden, zegt Paulus: ‘Ja, maar er staat ook dat alleen het overblijfsel behouden zal worden.’

Degenen die niet behouden zullen worden, kunnen een menigte zijn als het zand aan de zee. De Joden, de kinderen van Israël die niet behouden worden, zijn een menigte. Maar de belofte van behoud aan Israël geldt alleen voor het overblijfsel van Israël dat behouden zal worden. En Paulus zegt dat er inderdaad tot op de dag van vandaag zo’n overblijfsel behouden is. Jezus is inderdaad gekomen en heeft dat overblijfsel behouden.

13

Het behouden overblijfsel van Israël

Je kunt Paulus dat zien zeggen in hoofdstuk 11, waar hij in vers 1 zegt:

Ik zeg dan: Heeft God Zijn volk verstoten? Volstrekt niet! Ik ben immers ook een Israëliet, uit het nageslacht van Abraham, van de stam Benjamin. God heeft Zijn volk, dat Hij van tevoren kende, niet verstoten. Of weet u niet wat de Schrift zegt in de geschiedenis van Elia, hoe hij God aanspreekt over Israël en zegt:

ROMEINEN 11:1-2

Hij zegt:

Zeker niet! Ik ben zelf immers ook een Israëliet, een nakomeling van Abraham, uit de stam Benjamin. God heeft zijn volk, dat Hij van tevoren kende, niet verstoten.

Het is verbazingwekkend hoe mensen dit verkeerd kunnen begrijpen wanneer de woorden zo duidelijk en ondubbelzinnig zijn als je je volgens mij maar zou kunnen wensen. De bedelingenleer neemt deze eerste vraag:

Heeft God zijn volk verstoten?

en dan zeggen ze: 'Zie je wel, Paulus bevestigt hier dat er een toekomst is voor Israël.' Werkelijk? Doet hij dat? Heeft God Zijn volk verstoten? Zij denken dat Paulus bedoelt: voorgoed. Heeft God hen voorgoed verstoten? Nee, Hij heeft later nog iets met hen voor. Dat is wat de bedelingenleer doet.

Aanhangers van de bedelingenleer nemen de hele uiteenzetting van Romeinen 9 tot en met 11 en maken er iets anders van dan het werkelijke betoog van Paulus. Het betoog van Paulus in Romeinen 9 tot en met 11 is: God heeft beloofd Israël door de Messias te behouden, en Hij heeft Zijn belofte vervuld. Maar Hij bedoelde alleen het overblijfsel. Hij heeft nooit het hele volk bedoeld. Jesaja zei:

En Jesaja roept over Israël uit: Al zou het getal van de Israëlieten zijn als het zand van de zee, slechts het overblijfsel zal behouden worden.

ROMEINEN 9:27

Zo moeten we Israël verstaan.

Ik zeg dit niet alsof het Woord van God vervallen is, want niet allen die uit Israël voortgekomen zijn, zijn Israël.

ROMEINEN 9:6

namelijk degenen die God beloofd heeft te behouden. Binnen Israël is er een overblijfsel dat tot op de dag van vandaag behouden is. Daarom zijn Zijn woorden niet on vervuld gebleven.

Paulus verwijst hier nergens naar uitstel van de vervulling, naar een vervulling die voorlopig is uitgebleven maar die later, in de eindtijd, alsnog zal plaatsvinden. Paulus spreekt niet over eschatologie. Hij spreekt over Israëlogie. Hij onderwijst de leer over Israël, niet de leer over de toekomst. De leer over Israël is dat Israël niet alle Joden betekent. Israël betekent het trouwe overblijfsel. Heeft God beloofd dat overblijfsel te behouden? Dat heeft Hij. Heeft Hij dat gedaan? Dat heeft Hij.

Wie denk je dat die mensen op de Pinksterdag waren, die drieduizend? Zij waren het overblijfsel van Israël. En toen het Evangelie lange tijd uitsluitend in Israël verkondigd bleef worden, werd zo ook het overblijfsel van Israël bijeengebracht. God heeft hen behouden. De Messias heeft Israël behouden, het overblijfsel. Alleen heeft Hij nu enkele heidenen aan hun aantal toegevoegd.

14

Gods ware volk en de olijfboom

Later in Romeinen 11 maakt hij dit duidelijk met het beeld van de olijfboom. De olijfboom is Israël. Sommige Joden horen daar vanwege hun ongeloof niet bij. Ze zijn afgebroken. Ze maken geen deel uit van Israël. Maar heidenen die wel geloven, zijn eraan toegevoegd. Israël bestaat nu dus uit gelovige Joden en gelovige heidenen, oftewel wat wij natuurlijk de gemeente zouden noemen. Dat is Israël.

Maar in Romeinen 11:1 zegt Paulus niet: 'Heeft God Zijn volk voorgoed verstoten? Zeker niet.' Hij zegt:

Ik zeg dan: Heeft God Zijn volk verstoten? Volstrekt niet! Ik ben immers ook een Israëliet, uit het nageslacht van Abraham, van de stam Benjamin.

ROMEINEN 11:1

Nee, Hij heeft Zijn volk zelfs niet tijdelijk verstoten. Zijn antwoord in vers 2 van Romeinen 11 is:

God heeft Zijn volk, dat Hij van tevoren kende, niet verstoten. Of weet u niet wat de Schrift zegt in de geschiedenis van Elia, hoe hij God aanspreekt over Israël en zegt:

ROMEINEN 11:2

Dat ‘die Hij van tevoren gekend heeft’ is een belangrijke kwalificatie. Paulus heeft die formulering in hoofdstuk 8 gebruikt. In Romeinen 8:29 staat:

Want hen die Hij van tevoren gekend heeft, heeft Hij er ook van tevoren toe bestemd om aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij de Eerstgeborene zou zijn onder vele broeders. En hen die Hij er van tevoren toe bestemd heeft, die heeft Hij ook geroepen, en hen die Hij geroepen heeft, die heeft Hij ook gerechtvaardigd, en hen die Hij gerechtvaardigd heeft, die heeft Hij ook verheerlijkt.

ROMEINEN 8:29-30

Met andere woorden: de christenen. De christenen zijn degenen die God van tevoren gekend heeft.

Paulus zegt:

Heeft God Zijn volk afgewezen?

Misschien denk je dat Zijn volk het volk Israël is. Nee, Zijn volk bestaat uit degenen die Hij van tevoren gekend heeft. De gelovigen binnen Israël en buiten het nationale Israël zijn het ware Israël. God heeft Zijn gelovigen nooit verstoten, zelfs niet tijdelijk. Zoiets heeft Hij helemaal niet gedaan.

Kijk naar wat hij aan het einde van vers 1 zegt:

Ik ben een Jood.

Wat heeft dat er nu mee te maken? Alles. Het is het volledige antwoord op de vraag:

Ik zeg dan: Heeft God Zijn volk verstoten? Volstrekt niet! Ik ben immers ook een Israëliet, uit het nageslacht van Abraham, van de stam Benjamin.

ROMEINEN 11:1

Heeft God alle Joden verstoten? Nee, niet degenen die Hij van tevoren gekend heeft. 'Ik ben een voorbeeld. Ik ben een Jood en Hij heeft mij niet verstoten.'

Stel dat Paulus inderdaad onderwijst dat God het volk Israël heeft verstoten, maar het later weer zal aannemen. Hoe kan zijn uitspraak 'Ik ben een Jood, ik behoor tot Israël' dat betoog dan ondersteunen? Als de leer van Paulus was: 'God heeft Israël verstoten, maar zal hen in de toekomst binnenbrengen,' wat heeft het feit dat hij een Jood is daar dan mee te maken? Maar als Paulus zegt: 'God heeft de uitverkorenen van Israël behouden, en ik ben daar een voorbeeld van,' dan onderbouwt dat zijn punt.

15

Het overblijfsel in Paulus' eigen tijd

Zijn punt heeft niets te maken met het uitstellen van de beloften, die later in de toekomst vervuld zouden worden. Het heeft te maken met het feit dat God Zijn beloften in Christus heeft vervuld. Hij heeft alles gedaan wat Hij zei dat Hij voor Israël zou doen. Natuurlijk moeten we begrijpen dat Israël het overblijfsel betekent. Paulus zegt: 'Ik ben een van hen.'

Hij zegt vervolgens in vers 2:

God heeft Zijn volk, dat Hij van tevoren kende, niet verstoten. Of weet u niet wat de Schrift zegt in de geschiedenis van Elia, hoe hij God aanspreekt over Israël en zegt: Heere, Uw profeten hebben zij gedood en Uw altaren afgebroken, en ik ben alleen overgebleven. Ook staan zij mij naar het leven.

ROMEINEN 11:2-3

Maar wat zegt het Goddelijk antwoord tegen hem? Ik heb voor Mijzelf nog zeventuizend mannen overgelaten, die de knie voor het beeld van Baäl niet gebogen hebben.

ROMEINEN 11:4

Vers 5:

Zo is er dan ook in deze tegenwoordige tijd een overblijfsel ontstaan, overeenkomstig de verkiezing van de genade.

ROMEINEN 11:5

Dat is Paulus' antwoord op de vraag: 'Waarom zijn de Joden niet behouden?' Hij zegt dat ze dat wel zijn. Er is een overblijfsel, niet in de toekomst, maar op dit moment. Paulus heeft het niet over eschatologie. Hij heeft het over dit moment. Hij zegt dat God niet heeft nagelaten Zijn belofte te vervullen. Je moet Israël opnieuw definiëren als je wilt begrijpen wat er met Israël wordt bedoeld. Het zijn niet allen die uit Israël zijn. Het is het overblijfsel in Israël. En op dit moment, niet later, heeft God een overblijfsel voor Zichzelf bewaard, net zoals Hij dat in de tijd van Elia deed. En Paulus zegt: 'Ik ben een van hen.' Daarmee is de zaak afgedaan. God heeft Zijn belofte vervuld.

Dan geeft hij het voorbeeld van de olijfboom. Aan het einde van het voorbeeld van de olijfboom zegt hij dit in Romeinen 11:25:

Want ik wil niet, broeders, dat u geen weet hebt van dit geheimenis (opdat u niet wijs zou zijn in eigen oog), dat er voor een deel verharding over Israël is gekomen, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan. En zo zal heel Israël zalig worden, zoals geschreven staat: De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob. En dit is het verbond van Mij met hen, wanneer Ik hun zonden zal wegnemen.

ROMEINEN 11:25-27

Dit is duidelijk het citaat uit het vers in Jesaja dat voor ons de springplank vormde om bij Romeinen uit te komen. Paulus citeert dit vers uit Jesaja 59:20-21 en zegt dat dit een vers is dat voorspelt waar hij het in vers 25 en 26 over heeft. Wat is dat?

16

De gedeeltelijke verharding van Israël

Ook daar hebben we weer een verschil tussen de aanhangers van de bedelingenleer en degenen die de bedelingenleer niet aanhangen. Want de aanhanger van de bedelingenleer heeft besloten dat het behoud van Israël in de toekomst ligt, dat God Israël niet heeft behouden en dat God dit heeft uitgesteld. De dag zal komen waarop de natie Israël behouden zal worden, dat wil zeggen: degenen die uit Israël zijn. Met dat als hun vooronderstelling lezen ze vers 25 op deze manier. Kijk maar of dat is wat Paulus heeft geschreven. Ze lezen het als volgt:

Want ik wil niet, broeders, dat jullie niets weten van dit geheim en daardoor eigendunkelijk worden: een deel van Israël is tijdelijk verhard, totdat het volledige aantal niet-Joden is binnengekomen, en dan zal heel Israël worden gered.

Zo heb ik geleerd deze twee verzen te lezen. Niet:

een gedeeltelijke verharding, maar ‘tijdelijke verharding’. Niet:

zo zal heel Israël worden gered, maar ‘dan zal heel Israël behouden worden’. Je merkt dat deze verzen worden gelezen alsof ze een chronologie van gebeurtenissen geven. Er is een tijdelijke situatie ontstaan, maar die duurt niet eeuwig. Zodra de heidenen zijn binnengekomen, zal Israël behouden worden. Zo worden deze verzen tegenwoordig door de overgrote meerderheid van de predikers onderwezen.

Maar is dat wat er staat? Paulus zegt niets over tijdelijk. Er wordt niet gezegd dat de verharding van Israël tijdelijk is. Hij zei dat het een gedeeltelijke verharding is. Maar wat betekent ‘gedeeltelijk’? Het betekent dat een deel van de natie Israël verhard was. Het andere deel niet. Hij zegt niet dat degenen die verhard waren, op een dag niet langer verhard zullen zijn. Paulus heeft het tenslotte over situaties in zijn eigen tijd. Veel van de Joden die in zijn tijd verhard waren, zijn in die verharding gestorven. Hun verharding zal niet worden weggenomen. Ze zijn dood. Hij spreekt niet eschatologisch.

Hij maakt dit punt eigenlijk al eerder, in vers 7 van hetzelfde hoofdstuk. Hij zegt:

Wat dan? Wat Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen,
maar het uitverkoren deel heeft het verkregen en de anderen
zijn verhard,

ROMEINEN 11:7

Daarmee bedoelt hij de natie Israël.

Dat wil zeggen: het overblijfsel.

Hij heeft het niet over iets toekomstigs. Hij zegt dat de zaken er zo voorstaan. Er is de natie Israël. De uitverkorenen binnen de natie hebben het behoud verkregen. De rest niet. Zij werden verhard.

Dus wanneer hij in vers 25 zegt:

Want ik wil niet, broeders, dat u geen weet hebt van dit geheimenis (opdat u niet wijs zou zijn in eigen oog), dat er voor een deel verharding over Israël is gekomen, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan.

ROMEINEN 11:25

betekent dit dat een deel van hen verhard was en een deel van hen niet. Er ligt geen verandering in besloten. Maar je zou kunnen denken dat er wel een verandering in besloten ligt wanneer hij 'totdat' zegt, want 'totdat' klinkt alsof dit misschien een tijdelijke situatie is. Maar dat is niet altijd zo. 'Totdat' betekent dat dit tot een bepaald eindpunt zal voortduren. Wat is dat eindpunt? Wanneer de volheid van de heidenen zal zijn binnengekomen. Wanneer is dat? Voor zover wij weten, is dat wanneer Jezus terugkomt. Dat wil zeggen: zodra de laatste heiden behouden is, en Jezus op dat moment terugkomt, is dat het einde.

Het betekent niet dat de situatie met de natie Israël noodzakelijkerwijs zal veranderen, maar dat die helemaal tot het einde zal voortduren. Het is een permanente situatie. Wat doet God intussen? Hij brengt de heidenen binnen — en trouwens ook sommige Joden. Op dit moment worden er in Israël voortdurend Joden behouden. Iedere dag worden er Joden tot Christus bekeerd. En in Amerika zijn er veel Joden die bekeerd zijn. Maar over het algemeen is een deel van de natie tot op de dag van vandaag verhard en zal dat, voor zover wij weten, zo blijven.

17

Hoe heel Israël behouden wordt

Sinds de tijd van Paulus zijn er vijftig generaties Joden geweest. De meesten die verhard waren, zijn in die verharding gestorven. Voor hen is dit geen tijdelijke verharding. Ze is permanent. Maar Paulus zegt dat deze toestand, waarin de natie gedeeltelijk verhard is, voortduurt terwijl God bezig is de volheid van de heidenen binnen te brengen. Vers 26 zegt:

En zo zal heel Israël zalig worden, zoals geschreven staat: De Verlosser zal uit Sion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob.

ROMEINEN 11:26

Hij zegt niet:

En dan, alsof dit een latere ontwikkeling is:

Heel Israël zal worden gered.

Alsof God, zodra de heidenen zijn binnengekomen, daarna de Joden gaat behouden zoals Hij in het Oude Testament beloofd heeft. Nee, hij zegt niet „then”. Hij zegt „so”. Het Griekse woord betekent „aldus”, of „op deze manier”. Zelfs in het Engels betekent het dat. „So” betekent „op deze manier”. Op deze manier zal heel Israël behouden worden.

Wat betekent dat? Op welke manier? Hij vat samen wat hij in de voorgaande verzen heeft gezegd. Wat zei hij vóór vers 25? Hij zei dat er die olijfboom is die Israël heet. Sommige takken zijn afgebroken vanwege ongeloof. Andere takken, die heidenen zijn, zijn er nu aan toegevoegd vanwege hun geloof. Op deze manier behoudt God heel Israël, niet alleen het Joodse deel, maar ook het heidense deel. Dat de volheid van de heidenen binnenkomt, maakt deel uit van het proces waardoor heel Israël behouden wordt. Want die volheid van de heidenen die binnenkomt, wordt ook op Israël geënt. Op die manier vervult God de belofte dat Israël behouden zal worden. Het is alleen niet Joods. Het is multinationaal.

Het zaad van Abraham zal elk geslacht op aarde zegenen. Alle volken zullen in hem gezegend worden. De kinderen van Abraham zijn niet uitsluitend Joods. Paulus zei in Galaten hoofdstuk 3:

Begrijp dan toch dat zij die uit het geloof zijn, Abrahams kinderen zijn.

GALATEN 3:7

Ik ben uit het geloof. In Galaten, volgens mij is het hoofdstuk 3, vers 28, zegt Paulus:

Daarbij is het niet van belang dat men Jood is of Griek; daarbij is het niet van belang dat men slaaf is of vrije; daarbij is het niet van belang dat men man is of vrouw; want allen bent u één in Christus Jezus.

GALATEN 3:28

Ik ben van Christus, dus ik ben Abrahams zaad. Ik hoor erbij. Ik ben geen Jood, maar ik ben in Israël. Dat komt doordat ik een heiden ben die op die olijfboom geënt is, en die olijfboom is Israël.

18

Gelovigen worden bij Israël ingelijfd

Je zou kunnen zeggen: „Steve, je neemt gewoon bij voorbaat aan dat de olijfboom Israël voorstelt.” Nee, dat haal ik uit de Bijbel, uit Jeremia 11:16. Jeremia zegt tegen Israël:

Een bladerrijke olijfboom, met welgevormde vruchten, had de HEERE u als naam gegeven. Maar nu heeft Hij onder het geluid van een groot gedruis een vuur onder hem aangestoken, zodat zijn takken gebroken zijn.

JEREMIA 11:16

Hij heeft het over weggevoerd worden naar Babylon. Israël, of Juda, wordt de groene olijfboom genoemd waarvan takken zijn afgebroken. Paulus neemt dat beeld over en zegt dat er takken zijn afgebroken omdat ze niet in Jezus geloven, en dat jij erop geënt bent. Waarop? Op de olijfboom. Wat is dat? Israël.

Israël wordt daarom, zoals ik eerder zei, gedefinieerd als degenen die tot het verbond behoren, daaraan trouw zijn en door geloof discipelen van Jezus zijn. Vervolgens citeert Paulus Jesaja 59, de verzen 20 en 21. Dat gaat over het nieuwe verbond, en dat gaat over nu, niet over een of andere eschatologische toekomst. De verlossing die in vers 20 van Jesaja 59 wordt genoemd:

En naar Sion zal een Verlosser komen voor wie zich in Jakob van overtreding bekeren, spreekt de HEERE.

JESAJA 59:20

gaat over verlossing van zonde door Christus. Daarnaar verwijst Paulus wanneer hij dit citeert: verlost worden en deel gaan uitmaken van de gemeente, van het lichaam van Christus.

Ik ben nooit in Egypte of Babylon geweest. Ik ben niet uit die plaatsen verlost. Maar toen ik in Christus kwam, moest ik uit de wereld worden verlost, uit de slavernij aan de zonde. Die verlossing wordt hier bedoeld.

19

Jesaja 52 en verlossing zonder geld

In Jesaja 52:3 zegt God:

Want zo zegt de HEERE: Voor niets bent u verkocht, u zult ook zonder geld worden verlost.

JESAJA 52:3

Verlossing lijkt hier, in de primaire context, te verwijzen naar redding uit Babylon. Maar het idee van verlost worden zonder geld heeft beslist zijn antitype in Christus. Petrus zegt natuurlijk bijna precies die woorden in 1 Petrus 1:18:

in de wetenschap dat u niet met vergankelijke dingen, zilver of goud, vrijgekocht bent van uw zinloze levenswandel, die u door de vaders overgeleverd is,

1 PETRUS 1:18

Het is dezelfde gedachte. Je bent zonder geld verlost, maar niet zonder dat het iets kostte.

In Jesaja 52:9 staat:

Breek uit in gejubel, juich tezamen, puinhopen van Jeruzalem, want de HEERE heeft Zijn volk getroost, Hij heeft Jeruzalem verlost.

JESAJA 52:9

Deze context gaat, zoals je kunt zien door eenvoudigweg te kijken naar wat ervoor en erna staat, over de huidige tijd, in de tijd van Jezus en daarna. Meteen daarna krijgen we de Messiaanse profetie die begint in Jesaja 52:13 en helemaal doorloopt tot en met Jesaja 53. Meteen vóór dit vers hebben we vers 7:

Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten van hem die het goede boodschap, die vrede laat horen, die een goede boodschap brengt van het goede, die heil laat horen, die tegen Sion zegt: Uw God is Koning.

JESAJA 52:7

Paulus citeert dit in Romeinen als iets wat gaat over de prediking van het Evangelie in onze tijd.

De passage in Jesaja gaat over het behoud door Christus en over de prediking van het Evangelie in de huidige tijd. In die context staat:

Barst uit in gejubel, zing allemaal samen, ruïnes van Jeruzalem!

Dat zou natuurlijk het geestelijke Jeruzalem zijn, de gemeente. Want er staat:

De Heer heeft zijn volk getroost en Jeruzalem verlost.

Wij zijn het verlost Jeruzalem. Dat is het tijds kader van deze passage in Jesaja, volgens de citaten ervan in het Nieuwe Testament.

20

Het jaar van heil en de dag van wraak

In Jesaja 61:1-2 lezen we:

De Geest van de Heere HEERE is op Mij, omdat de HEERE Mij gezalfd heeft om een blijde boodschap te brengen aan de zachtmoedigen. Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart, om voor de gevangenen vrijlating uit te roepen en voor wie gebonden zaten, opening van de gevangenis; om uit te roepen het jaar van het welbehagen van de HEERE en de dag van de wraak van onze God; om alle treurenden te troosten;

JESAJA 61:1-2

Jezus citeerde deze verzen, zoals we weten, in Lukas hoofdstuk 4 en zei:

Hij begon tegen hen te zeggen: Heden is deze Schrift in uw oren in vervulling gegaan.

LUKAS 4:21

Maar nu we dat hebben opgemerkt, kijk naar hoofdstuk 63. Ik moet er trouwens op wijzen wat er in het laatste deel van vers 2 staat:

En de dag waarop onze God wraak neemt.

Daar is eerder naar verwezen. We zagen dit eerder in hoofdstuk 63, vers 4, waar Jezus blijkbaar te zien is met bloedspatten op Zijn hele gewaad. Ze zeggen:

Waarom is dat rood aan Uw gewaad, en is Uw kleding als die van iemand die de wijnpers treedt?

JESAJA 63:2

Hij zegt:

Ik heb de pers alleen getreden; er was niemand uit de volken met Mij. Ik heb hen vertreden in Mijn toorn, hen vertrapt in Mijn grimmigheid. Hun bloed is op Mijn kleding gespat, heel Mijn gewaad heb Ik besmet.

JESAJA 63:3

Hij zegt in vers 4:

Want de dag van de wraak was in Mijn hart, het jaar van Mijn verlossen was gekomen.

JESAJA 63:4

Nu wordt het aangename jaar van de Heere zowel in Jesaja 61:2 als in Jesaja 63:4 verbonden met de dag van de wraak van onze God. Het jaar van de verlossen, het aangename jaar van de Heere, is volgens Jezus nu aangebroken.

Hij begon tegen hen te zeggen: Heden is deze Schrift in uw oren in vervulling gegaan.

LUKAS 4:21

Het is duidelijk dat Hij met het aangename jaar van de Heere doelt op het huidige tijdperk van behoud. Maar daarmee is de dag van de wraak van onze God verbonden. Zoals we vanuit Lukas 21 hebben aangegeven, zou die volgens Jezus komen wanneer Jeruzalem in het jaar 70 na Christus door legers omsingeld werd:

Want dit zijn dagen van wraak, opdat al wat geschreven staat, vervuld wordt.

LUKAS 21:22

De dag van de wraak van onze God lijkt dus te verwijzen naar de ineenstorting van de oude orde in Jeruzalem, min of meer gelijktijdig met de invoering van de nieuwe orde. Ze overlaptten enigszins, omdat Jezus de nieuwe orde veertig jaar vóór de ineenstorting van de oude invoerde. Niettemin hebben deze uitspraken die overgangperiode op het oog.

21

Jeruzalem als prijs voor de verlossing

Dit gaat over de verlossing van Gods volk van de zonde, maar ook over de prijs daarvan. Zoals Egypte bij de eerste uittocht als losprijs voor Israël werd gegeven, zo werd het oude Jeruzalem als losprijs gegeven voor de redding van Zijn volk, dat in de nieuwtestamentische tijd door dat Jeruzalem werd vervolgd. Vaak verliezen we uit het oog dat Jeruzalem, het oude Jeruzalem, tot het jaar 70 na Christus de eerste en voornaamste vervolger van de gemeente was.

Het is waar dat Nero vóór die tijd christenen in Rome vervolgde. Hij zocht min of meer een zondebok vanwege de beschuldigingen vanuit de bevolking dat hij Rome in brand had gestoken, wat hij waarschijnlijk ook gedaan had. Om de publieke verontwaardiging van zichzelf af te leiden, zei hij: 'Nee, de christenen hebben het gedaan.' Dus vervolgde hij de christenen enkele jaren om te bewijzen dat hij het echt geloofde. Dat was Romeinse vervolging, maar ze werden niet werkelijk vervolgd om

Christus' wil. Ze werden vervolgd omdat ze een impopulaire minderheid in de samenleving waren. Pas latere keizers vervolgden christenen omdat zij niet voor Caesar wilden knielen, met andere woorden: om godsdienstige redenen.

Maar tot het jaar 70 na Christus was Jeruzalem de voornaamste vervolger van de gemeente. Volgens Jezus in Mattheüs 23 was de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 na Christus Gods oordeel over hen omdat ze het bloed van apostelen en profeten vergoten hadden. Het boek Openbaring lijkt die gedachte te herhalen.

Zoals Egypte dus de vervolger van Israël was en God Egypte als losprijs gaf om Israël te verlossen, zo was Jeruzalem de vervolger van de gemeente. Het Sanhedrin, de leiders van Jeruzalem, liet Jezus kruisigen en Stefanus, de eerste martelaar, stenigen. Ook stuurden zij Saulus eropuit om overal christenen te vervolgen. Toen hij vervolgens behouden werd, stuurden ze mensen eropuit om hem te vervolgen. De vijand van de gemeente was oorspronkelijk niet Rome of de heidenen. Het was het afvallige Jeruzalem. De val van Jeruzalem maakte een einde aan die situatie, zoals de val van Egypte bij de uittocht in het Oude Testament de bevrijding en het begin van een nieuwe orde betekende.

Het idee van Gods verlossing is dus een terugkerend thema in Jesaja. Soms wordt het verbonden met het idee van de uittocht en soms met het idee van de redding uit Babylon. Soms worden de ideeën met elkaar vermengd, omdat ze bijna als een Siamese tweeling worden gezien: twee versies van hetzelfde, twee handen op één buik. Beide gaan vervolgens over in een grotere verlossing van een grotere vijand, namelijk de zonde. Over Jezus wordt dus gezegd:

en zij zal een Zoon baren, en u zult Hem de naam Jezus geven,
want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden.

MATTHEÛS 1:21

en die functie van de Messias wordt beschreven als God Die Zijn volk nog een derde keer verlost.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 1 Petrus 1:18
- Psalmen 40:6-8
- Lukas 24:27
- Lukas 9:30-31
- Exodus 15:13
- Psalmen 106:9-11
- Jesaja 43:2-3
- Jesaja 43:4
- Jesaja 43:16-17
- Psalmen 107:2-3
- Jesaja 48:17
- Jesaja 49:24-26
- Romeinen 11:25-27
- Jesaja 27:12
- Jesaja 27:13
- Jesaja 48:20-21
- Jesaja 59:20-21
- Jesaja 59:21
- Jozua 1:8
- Romeinen 9:1-5
- Jesaja 45:17
- Romeinen 9:6
- Romeinen 9:27
- Romeinen 11:1-2
- Romeinen 11:1
- Romeinen 11:2
- Romeinen 8:29-30
- Romeinen 11:2-3
- Romeinen 11:4
- Romeinen 11:5

- Romeinen 11:7
- Romeinen 11:25
- Romeinen 11:26
- Galaten 3:7
- Galaten 3:28
- Jeremia 11:16
- Jesaja 59:20
- Jesaja 52:3
- Jesaja 52:9
- Jesaja 52:7
- Jesaja 61:1-2
- Lukas 4:21
- Jesaja 63:2
- Jesaja 63:3
- Jesaja 63:4
- Lukas 21:22
- Mattheüs 1:21

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.